

EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet - luonnos neuvoston päätelmiksi

Kokous

-

Eduskuntatunnus

E 95/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi tiedonannon EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta (COM(2021) 345 final) 30.6.2021.

Slovenian puheenjohtajakauden epävirallisen maatalousministerikokouksen 5.-7.9.2021 aihe ”Keskustelun vahvistaminen kaupunki- ja maaseutualueiden välillä” (”Strengthening the dialogue between urban and rural areas”) perustui pitkälti komission maaseutuvisioon. Neuvosto ei laatinut Slovenian johdolla neuvoston päätelmiä aiheesta.

Puheenjohtajavaltio Espanja on todennut aikovansa laatia maaseutuvisiosta neuvoston päätelmät. Puheenjohtajavaltio Espanja järjesti asiaan liittyen korkean tason konferenssin Espanjan Sigüenzassa 27.-29.9.2023. Konferenssin tuloksia on hyödynnetty päätelmien laadinnassa.

Maatalous- ja kalastusneuvosto keskusteli aiheesta 18.9.2023 ja jäsenvaltiot tukivat puheenjohtajavaltio Espanjan aikeita laatia asiasta päätelmät. Maatalouden erityiskomitea valmisti neuvostoa 11.9.2023.

Puheenjohtajavaltio Espanja on laatinut luonnoksen maaseutuvisiion neuvoston päätelmiksi ja esitteli sen maatalouden erityiskomitealle 16.10.2023. Päätelmäluonnoksen käsitteilyä jatkettiin myös 30.10.2023 maatalouden erityiskomiteassa, jossa puheenjohtajavaltio esitteli muutokset ensimmäiseen päätelmäluonnokseen.

Espanja on ilmoittanut tavoitteekseen hyväksyä päätelmät 20.11.2023 maatalous- ja kalastusneuvostossa. Päätelmät pyritään alustavasti hyväksymään 14.11.2023 maatalouden erityiskomitean kokouksessa.

Suomen kanta

E-kirjeessä E 95/2021 vp esitettyjä kantoja täydennetään ja täsmennetään puheenjohtajavaltio Espanjan laatiman päätelmäluonnoksen perusteella.

Suomi pitää tärkeänä, että maaseutualueiden kehittäminen on korkealla EU:n agendalla ja näkee komission tapaan maaseutualueet aktiivisina toimijoina EU:n vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä.

Suomi on tyytyväinen, että Espanjan puheenjohtajakaudella valmistellaan neuvoston päätelmät pitkän aikavälin maaseutuvisiosta. On tärkeää, että jäsenvaltiot keskustelevat maaseutuvisiion tavoitteista ja toimeenpanosta.

Suomi katsoo, että puheenjohtajavaltio Espanjan toimittama luonnos neuvoston päätelmiksi (tausta-asiakirja 13998/23) on hyvä pohja jatkokeskusteluille.

Suomi katsoo, että sitten vuoden 2021 ja komission antaman tiedonannon jälkeen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi ja tämä tulee huomioida maaseutuvisiion toimeenpanossa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja geopoliittisen ympäristön muutos on vaikuttanut myös maaseutualueiden kehitykseen. Suomi katsoo, että päätelmäluonnoksissa tulisi ottaa huomioon myös kokonaisturvallisuuden ja geopoliittisen tilanteen muutos. Suomi korostaa, että uudistuva ja monipuolinen maaseutu on huoltovarmuuden perusta ja parantaa turvallisuutta. Suomen itäraja on 1 300 km maaseutualuetta ja samalla se on EU:n ulkorajaa.

Ottaen huomioon edellä mainitut näkökohdat, päätelmissä olisi tärkeää tunnistaa myös EU:n reuna-alueiden rooli ja väestön resilienssin merkitys huoltovarmuudelle ja kokonaisturvallisuudelle.

Suomi painottaa pienten ja keskisuurten yritysten merkitystä maaseutualueiden elinvoimalle. Suomi katsoo, että maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden ohella myös muut elinkeinot ovat tärkeitä maaseutualueille. Monipuolinen elinkeinorakenne vahvistaa maaseutualueiden elinvoiman lisäksi myös huoltovarmuutta. Suomi pitää tärkeänä, että jatkossakin maatalouden ulkopuolinen, monipuolinen maaseudun kehittäminen, myös muutoin kuin yhteisövetoisen paikallisen kehittämisen (CLLD:n) kautta, on osa yhteisen maatalouspolitiikan välineistöä.

Maaseutualueiden resilienssin näkökulmasta olisi tärkeä painottaa myös maaseutualueiden varautumista ilmastonmuutokseen ja luontokadon aiheuttamiin haasteisiin, mihin liittyy muun muassa vesienhallinnan kehittäminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja biokiertoalouden edistäminen. Suomen mielestä on hyvä, että päätelmissä nostetaan esiin toimia kestäväen maatalouden edistämiseksi.

Suomi pitää hyvänä, että maaseutuvisiossa ja neuvoston päätelmäluonnoksessa tunnistetaan yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (CLLD) merkitys maaseudun kehittämisessä. Suomi pitää tärkeänä myös eri rahastojen yhteistyötä alueellisessa ja paikallisessa

maaseudun kehittämisessä. Suomi katsoo, että monirahastaisen CLLD:n vahvistamiseksi tulee varmistaa säädösten riittävä yhteensovitus EU:n tasolla.

Suomi katsoo, että päätelmissä olisi hyvä painottaa maaseutualuiden roolia merkittävän väestönosan asumispaikkana. Maaseutu on koti noin 30 %:lle EU:n väestöstä. Maaseutualueiden maantieteellinen saavutettavuus, infrastruktuuri ja peruspalvelut takaavat, että maaseutu houkuttelee jatkossakin yrittäjiä, työvoimaa ja asukkaita. Maaseutualueiden sosiaalisen kestävyysvarmistaminen on edellytys myös alueiden taloudelliselle kestävyydelle ja elinvoimalle.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 174 artiklassa sekä Suomen ja Ruotsin liittymissopimusten lisäpöytäkirjassa 6 mainittu pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisasema on tärkeää erottaa muiden EU:n alueiden harvaan asuttujen alueiden asemasta.

Suomi katsoo, että kestävä ja uudistuva biotalous on oikeudenmukaisen puhtaan siirtymän mahdollistaja, joka edistää kestävä kehitystä maaseutualueilla. Maa- ja metsätalousministeriön biotaloutta ja siihen liittyviä neuvoston päätelmiä koskevan E-jatkokirjeen (EJ 14/2022 vp) mukaisesti Suomi katsoo, että biotalous luo mahdollisuuksia maaseutualueiden elinkeinotoiminnan monipuolistamiselle, työpaikkojen luomiselle ja säilyttämiselle sekä elinvoiman lisäämiselle ja paikallisiin resursseihin perustuvien arvoketjujen kehittämiseksi. Suomi on tyytyväinen, että puheenjohtajavaltio on huomionnut biotalouden päätelmäluonnoksessa, mutta katsoo, että biotalouden käsittelyä tekstissä voisi laajentaa.

Suomi kannattaa komission ehdotusta maaseutuvaikutusten arvioinnin käyttöönottamisesta. Maaseutuvaikutusten arviointia on edistetty Suomessa jo useiden vuosien ajan ja Suomi pitää erittäin tervetulleena sen valtavirtaistamista Euroopan tasolla. Suomi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että komissio ei ole arvioinut maaseutuvaikutuksia vielä laajasti säädösehdotuksissaan ja kannustaa komissiota tekemään maaseutuvaikutusten arviointia.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmien laadinta

Puheenjohtajavaltio Espanja on toimittanut jäsenvaltioille luonnoksen neuvoston päätelmiksi EU:n maaseutualueita koskevasta pitkän aikavälin visiosta (tausta-asiakirja 13998/23). Päätelmäluonnoksessa korostetaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa maaseutualueiden tulevaisuuteen neljän toisiaan täydentävän toiminta-alueen ympärille. Päätelmäluonnos on jaettu osioihin, joissa käsitellään itse pitkän aikavälin maaseutuvisiota, EU:n maaseutus suunnitelmaa ja maaseutusopimusta sekä polkuja tulevaisuuteen.

Päätelmien Maaseutuvisio 2040:n osuudessa korostetaan erityisesti maaseutualueiden monimuotoisuutta ja syrjäisten alueiden erityistarpeita, kuten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artiklassa määrätään. Osiossa korostetaan investointeja ja rakenteellisia muutoksia älykkään kehityksen sekä, vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Erityisesti digitaalitojen koulutus on tärkeää.

Osiossa kannustetaan eurooppalaisia, kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia puuttumaan julkisten palvelujen, liikkuvuuden ja infrastruktuurin heikkoon saatavuuteen ja tarttumaan kaikkiin maaseudun mahdollisuuksiin. Samalla korostetaan paikallisten toimintaryhmien (LEADER) roolia ja bottom up –lähestymiskulmaa.

Luonnoksessa korostetaan aktiivisten kansalaisten osallistumista sekä maaseutujen ja kaupunkiseutujen välistä yhteistyötä. Osion lopussa korostetaan tarvetta varmistaa oikeudenmukainen ja osallistava siirtymä maaseutualueilla, edistää maaseudun taloudellista elinvoimaa sekä alueellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja sitä, ettei ketään jätetä jälkeen. Osion lopussa korostetaan myös sitä, että tarvitaan lisää yhteistyötä maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä oikeudenmukaisessa siirtymässä ilmastoneutraaliin, kestäväan ja vauraaseen EU:hun.

Maaseutus suunnitelmaa ja maaseutusopimusta koskevassa osiossa kehoitetaan komissiota seuraamaan edelleen järjestelmällisesti EU:n maaseudun toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa ja varmistamaan sen säännöllisen päivittämisen sekä kaikkien asiaankuuluvien EU:n politiikkojen jatkuvan ja tehokkaan käyttöönoton. Seurannan välineinä toivotetaan tervetulleiksi EU:n maaseudun seurantakeskus (engl. EU Rural observatory) ja EU-rahoituksen työkalupakki (engl. Toolkit on EU funding).

Osiossa tuetaan sitä, että komissio toteuttaa maaseutuvaikutusten arvioinnin arvioimalla merkittävien EU:n aloitteiden odotettavissa olevia vaikutuksia maaseutualueisiin, ja kannustaa samankaltaisiin lähestymistapoihin kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Näin voidaan varmistaa maaseutuasioita koskevien politiikkojen ja välineiden johdonmukaisuus ja täydentävyys. Osiossa myös korostetaan tarvetta lisätä koheesiopolitiikan ja muiden EU:n politiikkojen välistä johdonmukaisuutta ja luoda yhteyksiä viranomaisten välille.

Lisäksi korostetaan tarvetta vahvistaa digitaalista siirtymää ja sukupolvenvaihdon erityistä merkitystä maaseudulla ja maatalous- ja elintarvikealalla. Luonnoksessa kehoitetaan jäsenvaltioita tukemaan aktiivisesti maaseudun nuoria. Myös naisten rooli tunnustetaan merkittävänä hyvinvoinnin ja sosiaalisen osallisuuden moottorina maaseudulla. Osiossa pidetään myönteisensä sukupuolten tasa-arvon sisällyttämistä erityistavoitteeksi yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP). Osiossa korostetaan maatalous-, elintarvike-, metsä- ja biotalousalan keskeistä roolia maaseudun taloudessa. Luonnoksessa pidetään myönteisenä toimia maankäytön suunnittelun, kestäväan maatalouden sekä maaperän terveyden parantamiseksi sekä paikallisten arvoketjujen ja laadukkaiden maatalouselintarvikkeiden vahvistamiseksi.

Osion lopussa kehoitetaan kaikkia kansallisia ja alueellisia hallintoja, paikallisviranomaisia sekä kaikkia sidosryhmiä ja yhteisöjä sitoutumaan maaseutusopimukseen sekä osallistumaan aktiivisesti maaseutuvision koskevassa tiedonannossa asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi kannustetaan niitä jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole tehneet niin, laatimaan kokonaisvaltaisia strategioita ja toimintasuunnitelmia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Tulevaisuuden polkuja esittelevässä osiossa pidetään hyvänä, että komissio arvioi toimia, joita on toteutettu tai suunnitella YMP:n ja koheesiopolitiikan rahastojen rahoittamisessa maaseudun tukijärjestelmissä ohjelmakaudella 2021-2027. Osiossa kehoitetaan komissiota perustamaan seurantaväline, jolla arvioidaan kaikkien asiaankuuluvien EU:n politiikka-alojen ja välineiden maaseutualueille osoittamaa EU:n rahoitusta.

Osiossa kehoitetaan Euroopan komissiota, jäsenvaltioita sekä alue- ja paikallisviranomaisia yksinkertaistamaan menettelyjä. Osion lopuksi kehoitetaan komissiota harkitsemaan tämän maaseutuvision tulevan tarkistuksen perusteella vision muuttamista täysimittaiseksi EU:n maaseutustrategiaksi.

Maaseutuvision edistyminen komission tiedonannon jälkeen

Maaseutusopimus

Komissio laati vuoden 2021 loppuun mennessä yhdessä sidosryhmien kanssa ja oltuaan yhteydessä EU:n alueiden komiteaan maaseutusopimuksen, jonka avulla tarkastellaan maaseutuvision tavoitteiden saavuttamista.

Maaseutusopimus toimii yhteisenä viitekehyksenä maaseutuvision toteutuksessa.

EU:n maaseutualueiden toimintasuunnitelma

Tiedonannossa korostettiin komission uutta sitoutumista maaseutuyhteisöihin ja maaseutualueiden kehittämiseen. Toimintasuunnitelma sisältää lippulaivahankkeita ja arvioita maaseutualueiden hankkeisiin tarjolla olevasta rahoituksesta kehyskaudella 2021-2027 muun ohella yhteisestä maatalouspolitiikasta (YMP), koheesiopolitiikasta ja Life-ohjelmasta sekä komission tulevia toimia maaseutua koskevan toimintasuunnitelman toimeenpanossa ja hallinnossa.

Uudistettu yhteinen maatalouspolitiikka ja erityisesti sen Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) on tiedonannon mukaan yksi tärkeimmistä EU:n maaseutualueiden rahoituslähteistä. Sillä edistetään älykästä, sopeutumiskykyistä ja monipuolista maatalousalaa, tehostetaan ympäristönsuojelua ja ilmastotoimia sekä vahvistetaan maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta.

Koheesiopolitiikka on toinen tärkeä maaseutualueiden tuen lähde, jolla edistetään ja tuetaan jäsenvaltioiden ja alueiden yhdenmukaista kokonaiskehitystä.

Toimintasuunnitelmaan sisältyvät lippulaivahankkeet perustuvat maaseutuvision neljään toimintalinjaan.

Komissio tukee ja valvoo toimintasuunnitelman toimeenpanoa ja päivittää sitä säännöllisesti sen varmistamiseksi, että se pysyy ajankohtaisena. Lisäksi otetaan käyttöön maaseutuvaikutusten arviointimekanismi, jossa EU:n politiikkaa tarkastellaan maaseutunäkökulmasta. Tavoitteena on tunnistaa paremmin ja ottaa huomioon komission uusien poliittisen aloitteen mahdolliset vaikutukset maaseudun työpaikkoihin, kasvuun ja kestäväan kehitykseen. Komissio myös kehottaa jäsenvaltioita harkitsemaan maaseutuvaikutusten arvioinnin periaatteen täytäntöönpanoa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Toimintasuunnitelman mukaan komissioon perustetaan lisäksi maaseudunseurantakeskus.

Komissio on perustanut maaseudun seurantakeskuksen, mutta seurantakeskus ei ole vielä täysin käynnistänyt toimintaansa. Maaseudun seurantakeskuksen on tarkoitus tukea tiedontuotantoa ja pyrkiä parantamaan EU:n maaseutualueita koskevaa tiedonkeruuta ja jakelua. Se tulee tarjoamaan asiaankuuluvia tilastoja, indikaattoreita ja analyysejä, jotka perustuvat useista lähteistä saatuihin tietoihin ja sopivimmalla alueellisella tarkkuudella ja kattavat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät ulottuvuudet. Suomen CAP-suunnitelman toteutuksessa on käynnissä ensimmäinen vuosi, joten tuloksia ei vielä ole saatavilla. Suomen YMP:n strategiasuunnitelma vastaa hyvin maaseutuvision tavoitteisiin.

Seurantakeskuksen tulee auttaa ymmärtämään paremmin maaseutua, ja se on tärkeä tietolähde maaseutuvaikutusten arvioinnissa, EU:n lainsäädäntöaloitteiden maaseutuvaikutusten arvioinnissa ja arvioinnissa sekä näytön tuottamisessa maaseudun kehittämiseen liittyvälle politiikalle.

Komissio tulee arvioimaan toimintasuunnitelman toimeenpanoa EU:n ja jäsenvaltioiden rahoittamissa maaseutualueiden tukijärjestelmissä yhteisen maatalouspolitiikan ja koheesiopolitiikan rahastojen ohjelmakaudella 2021–2027.

Komission tiedonanto EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta

Komissio antoi kesäkuun lopussa 2021 tiedonannon Euroopan maaseutualuiden pitkän aikavälin visiosta, jossa on tunnistettu maaseutualueiden kohtaamat haasteet ja huolenaiheet sekä korostettu joitakin lupaavimpia mahdollisuuksia, joita näillä alueilla on. Komission tiedonannossa kuvataan maaseutualueiden nykytila sekä kerrotaan maaseutualueiden haasteista, trendeistä ja mahdollisuuksista. Tiedonannon ydin on maaseutuvision vuoteen 2040. Tiedonannossa esitetään myös EU:n maaseutualueiden toimintasuunnitelma (engl. EU rural action plan) ja siihen kuuluvat lippulaiva-aloitteet, joiden avulla vision toteutumista tullaan seuraamaan. Komission tiedonanto on kuvailtu yksityiskohtaisemmin maa- ja metsätalousministeriön E-kirjeessä MMM2021-00601.

EU:n maaseutualueiden nykytila

Euroopan maaseutualueilla asuu pysyvästi 137 miljoonaa ihmistä, ja maaseutualueet kattavat 80 % EU:n alueesta. Nämä alueet tuottavat korkealaatuisia elintarvikkeita ja muita tärkeitä hyödykkeitä. Maaseutualueilla on tärkeä rooli luonnonvarojen hoidon varmistamisessa ja ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa ja ratkaiseva rooli siirtymisessä vihreään ja kestävään Eurooppaan. Erityisesti sosioekonomiset tekijät myötävaikuttavat tähän.

Jatkotoimet Euroopan tasolla tukevat maaseudun toimintaa ja asukkaat hyötyvät tulevista mahdollisuuksista. Tarkoitus on varmistaa, että maaseudun asukkaita ei "jätetä". EU:n kansalaisten osallistumisen varmistaminen on erityisessä EU:n elpymissuunnitelman yhteydessä.

Maaseutuvision vuoteen 2040

Visiossa on identifioitu EU:n maaseutualueiden haasteita ja mahdollisuuksia.

Visiossa kuvataan maaseutualueiden kehityssuuntia, haasteita ja mahdollisuuksia mm. vihreässä siirtymässä. Lisäksi visiossa yksilöidään toiminta-aloja, joilla tähdätään vahvempiin, verkottuneisiin, selviytymiskykyisiin ja vauraampiin maaseutualueisiin ja -yhteisöihin.

Visio ja toimintasuunnitelma koostuvat neljästä toiminta-alueesta, joita lippulaiva-aloitteet tukevat ja mahdollistavat:

- 1) *Vahvemmat maaseutualueet – ml. vaikutusvaltaiset ja elinvoimaiset yhteisöt, parempi palveluiden saatavuus sekä sosiaaliset innovaatiot*
- 2) *Maaseutualueiden yhteydet – ml. paremmat digitaaliset yhteydet, liikenteen parantaminen ja uudet liikkumisen muodot*
- 3) *Selviytymiskykyiset maaseutualueet, jotka edistävät hyvinvointia - ml. ympäristöresilienssi, ilmastotoimet ja sosiaalinen selviytymiskyky*
- 4) *Vauraat maaseutualueet – ml. taloudellisen toiminnan monipuolistaminen, maatalous-elintarviketoiminta ja maatilamatkailu*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmien hyväksyminen edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komission tiedonannon käsittelystä Euroopan parlamentissa vastasi maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI). Euroopan parlamentti laati tiedonannosta oma-aloitemietinnön, joka hyväksyttiin 13.12.2022. Mietinnön esittelijä oli Isabel Carvalhais (S&D, Portugali). Euroopan parlamentin naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta (FEMM) ja aluekehitysvaliokunta (REGI) antoivat asiasta lausunnon.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 7.9.2023, 12.10.2023 ja 26.10.2023

E-kirje

EU18-jaosto (maatalous ja elintarvike) 1.9.2021.

EU4-jaosto (alue- ja rakennepolitiikka) 27.8.-30.8.2021 (kirjallinen menettely)

EU25-jaosto (sosiaaliasiat) 27.8.-30.8.2021 (kirjallinen menettely)

E-jatkokirjeen käsittely

EU18-jaosto (maatalous ja elintarvike) 2.11.2023

EU4-jaosto (alue- ja rakennepolitiikka) kirjallinen menettely 31.10.-1.11.2023

EU25-jaosto (sosiaaliasiat) kirjallinen menettely 31.10.-1.11.2023

Eduskuntakäsittely

E-kirje

Maa- ja metsätalousministeriön E-kirje 2.9.2021 E 95/2021 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta antoi asiasta lausunnon MmVL 26/2021 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, johon ei sisälly lainsäädäntöaloitteita.

Taloudelliset vaikutukset

Kyseessä on komission tiedonantoon perustuvat neuvoston päätelmät. Tiedonantoon ei sisälly lainsäädäntöaloitteita.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Kansallinen maaseutupolitiikka ja maaseutupoliittinen selonteko

Kansallista maaseutupolitiikkaa johtaa poikkihallinnollinen ja sektorit ylittävä maaseutupolitiikan neuvosto. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon laadinta. Järjestyksessään kolmas valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko tulee valmistelemaan maaseutupolitiikan neuvoston työn pohjalta laajassa yhteistyössä.

Maaseutuvaikutusten arviointi (Rural Proofing)

Maaseutuvaikutusten arviointi on työkalu ja prosessi, joka on osa Suomen kansallista maaseutupolitiikkaa ja jonka käyttöä on edistetty sen kautta jo useiden vuosien ajan. Olosuhteet Suomen eri osissa vaihtelevat merkittävästi luonnonmaantieteeseen, elinkeinorakenteeseen ja osin myös kulttuuriin liittyvistä syistä. Maaseutuvaikutusten arvioinnilla tehdään näkyväksi maaseudun erityispiirteitä ja tarpeita sekä päätösten maaseutuvaikutuksia.

Valtioneuvosto uudisti säädösvaikutusten arviointiohjeet vuonna 2022. Uudistettuihin ohjeisiin sisältyi ensimmäistä kertaa ohjeistus maaseutuvaikutusten arvioinnista. Oikeusministeriön yleisemmän ohjeistuksen avuksi maa- ja metsätalousministeriö ja maaseutupolitiikan neuvosto laativat yksityiskohtaisemman ohjeistuksen, miten päätöksen vaikutuksia voidaan arvioida maaseutualueilla.

Kansallinen tulevaisuustyöskentely

Suomen kansallinen maaseutuverkosto toimitti tammikuussa 2021 Euroopan komissiolle maaseutuvision valmistelutyötä varten Suomen näkemykset, jotka koottiin osallistavalla työskentelyllä. Suomen Maaseutu2040 -tulevaisuusvisiossa korostetaan maaseutua lumovoimaisena hyvän elämän kasvualustana.

Maaseutu2040-tulevaisuusvision koostamisessa pohja-aineistona käytettiin keväällä 2018 laadittua Maaseutu2030-tulevaisuustyöskentelyä, joka päivitettiin Maaseutu2040-visioksi työpajoissa käytyjen keskustelujen kautta. Päivitettyä visiota rakennettiin kolmessa eri työpajassa, joista yksi oli suunnattu nuorille.

Nuorten visiossa tulevaisuudesta korostettiin kierrätystä, hyviä tietoliikenneyhteyksiä, tekniikan monipuolista käyttöä sekä hajautettua energia- ja elintarviketuotantoa. Yhteiset ja jaetut asiat sekä kokemuksellisuuden tuotteistaminen rakennettiin myös nuorten maailmaan.

Suomen näkemys tulevaisuudesta kiteytyi lopulta seuraaviin sanoihin: Lumovoimainen maaseutu 2040 – hyvän elämän kasvualusta. Se kestää, yrittää ja luo uutta yhdessä. Tulevaisuuden vision taustalla on, että maaseutu on elinvoimainen, yhteisöllinen ja osittain mystinen paikka, josta sen kauneuden näkevät eivät voi pysyä poissa. Visioon sisältyy myös ajatus, että maaseudulla asuvien ihmisten määrä kasvaa, koska sen positiiviset puolet ovat niin vahvoja. Maaseudulla jokapäiväinen elämä on hyvää.

Visioon sisältyy lisäksi se, että maaseutualueet tuovat vaurautta koko maalle. Laaja valikoima maaseutuyrityksiä saa juurensa maaseudulta, mutta luo myös laajoja verkostoja ympäri maapalloa. Kuten covid-19 -pandemia on opettanut, maaseutu tarjoaa mahdollisuuksia jopa kriisitilanteissa.

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltio Espanjan tausta-asiakirja 12616/23

Puheenjohtajavaltion ehdotus neuvoston päätelmiksi 13998/23

Komission tiedonanto COM(2021) 345 Final

Tiedonantoon sisältyy myös liite, jossa kuvataan lippulaivahankkeet

Suomen Maaseutu2040-visio <https://www.maaseutu.fi/uploads/Maaseutu2040.pdf>

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johtava asiantuntija Marianne Selkäinaho, MMM/RO/MAKE, puh. 0295 162 218, marianne.selkainaho@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola, MMM/RO/MAKE, puh. 0295 162 264, sanna.sihvola@gov.fi

Erityisasiantuntija Laura Jänis, MMM/RO/MAKE, puh. 0295 162 090, laura.janis@gov.fi

Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 073, sanna-helena.fallenius@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1191/2023

-

Liitteet -

Viite -